

Štrasburk, 26. března 2026

MIN-LANG (2026) 4

EVROPSKÁ CHARTA REGIONÁLNÍCH ČI MENŠINOVÝCH JAZYKŮ

**Hodnocení Výboru expertů týkající se provádění doporučení k
okamžitému opatření obsažených v páté hodnotící zprávě
Výboru expertů o ČESKU**

Pozn.: Jedná se o strojový překlad z anglického originálu.

Úvod

1. Evropská charta regionálních či menšinových jazyků (dále jen „Charta“) je smlouvou Rady Evropy, která smluvními státním ukládá povinnost chránit a podporovat tradiční menšinové jazyky dané země ve všech oblastech veřejného života: ve vzdělávání, před soudními orgány, správními orgány a veřejnými službami, v médiích, kulturních činnostech a zařízeních, v hospodářském a společenském životě a v přeshraniční výměně. Charta vstoupila v České republice v platnost dne 1. března 2007 a vztahuje se na tyto jazyky: moravskou chorvatštinu, němčinu, polštinu, romštinu a slovenštinu. Němčina, polština a slovenština požívají ochrany podle části II (článek 7) i části III (články 8 až 14).

2. Provádění Charty sleduje Výbor expertů. Každý smluvní stát předkládá každých pět let periodickou zprávu o provádění Charty. Na jejím základě Výbor expertů přijímá hodnotící zprávu, v níž formuluje „doporučení k okamžitému opatření“ a „další doporučení“ ke zlepšení ochrany a podpory regionálních či menšinových jazyků v dotčeném státě. Na základě hodnotící zprávy přijímá Výbor ministrů svá doporučení smluvnímu státu.

3. Dva a půl roku po lhůtě pro předložení periodické zprávy smluvní stát poskytne informace o provádění každého doporučení k okamžitému opatření, které Výbor expertů ve své hodnotící zprávě učinil. Výbor expertů poté přijme hodnocení provádění těchto doporučení. „Další doporučení“ zkoumá po obdržení následující periodické zprávy a po návštěvě smluvního státu na místě. Pětileté periodické zprávy obsahují souhrnné informace o plnění všech závazků podle Charty a všech doporučení Výboru expertů a Výboru ministrů.

4. Česká republika předložila dne 22. září 2025 Informace o provádění doporučení k okamžitému opatření obsažených v páté hodnotící zprávě Výboru expertů. Toto hodnocení provádění doporučení k okamžitému opatření vychází z informací českých orgánů a z informací zástupců uživatelů regionálních či menšinových jazyků podle čl. 16 odst. 2 Charty. Pokud jde o plnění všech závazků České republiky podle Charty, Výbor expertů odkazuje na svou pátou hodnotící zprávu. Provádění všech závazků týkajících se všech menšinových jazyků posoudí v příští hodnotící zprávě.

5. Toto hodnocení přijal Výbor expertů dne 26. března 2026.

Posouzení provádění doporučení k okamžitému opatření Českou republikou

I. Obecné otázky

Potřeba rozhodného a strukturovaného postupu k provádění Charty

6. Při posuzování informací poskytnutých orgány o provádění doporučení k okamžitému opatření Výbor expertů konstatoval potřebu aktivnějšího a strukturovanějšího postupu ústředních orgánů založeného na závazcích podle Charty. Většina doporučení Výboru expertů není dlouhodobě prováděna. Zejména se zdá, že ústřední orgány dostatečně nesledují provádění Charty jinými orgány a zainteresovanými subjekty, včetně médií veřejné služby, a nemají proto relevantní údaje. V oblasti vzdělávání orgány uvádějí, že zavedení výuky v menšinových jazycích nebo jejich výuky, včetně náročných případů moravské chorvatštiny a romštiny (viz body 8 a 27), je zcela na uvážení ředitelů škol nebo škol. Přijetí či užívání místních názvů v regionálních či menšinových jazycích je ponecháno na iniciativě obcí (viz oddíl o polštině, bod 23). Přetrvávají také některé dlouhodobé nedostatky právních předpisů, zejména desetiprocentní hranice a omezení užívání regionálních či menšinových jazyků v trestním řízení (včetně slovenštiny, viz bod 36).

7. Výbor expertů se domnívá, že nelze předpokládat, že školy a jejich ředitelé, obce a média jsou plně obeznámeni s mezinárodněprávními závazky České republiky a cítí odpovědnost za jejich plnění. Závazky podle Charty jsou naopak závazky ústředních orgánů a většina z nich vyžaduje více než jen umožnit užívání regionálních či menšinových jazyků. Podle čl. 7 odst. 1 písm. c) Charty jsou orgány povinny z vlastní iniciativy přijmout „rozhodná opatření na podporu regionálních či menšinových jazyků za účelem jejich zachování“, což jednoznačně znamená povinnost přijímat proaktivní opatření. Jelikož Charta obsahuje několik povinností pro regionální a místní orgány, je důležité, aby je ústřední orgány zapojily do provádění Charty a poskytly jim potřebné metodické vedení. Pozitivním vývojem je skutečnost, že pracovní skupina Rady vlády pro národnostní menšiny v roce 2025 projednávala strategii a akční plán k provádění závazků podle Charty pro němčinu, který orgány považovaly za zásadní. Řídící výbor Rady Evropy pro boj proti diskriminaci, rozmanitost a inkluzi rovněž uvedl, že tento dokument představuje dobrou praxi a po přijetí by jeho opatření mohla účinně přispět k provádění Charty a sloužit jako vzorový příklad.

II. Doporučení k okamžitému opatření

1. Moravská chorvatština - jazyk podle části II

Doporučení k okamžitému opatření

- a. Prozkoumat a zavést způsoby výuky moravské chorvatštiny v běžném vzdělávání.

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

8. Podle orgánů se moravská chorvatština neužívá ani nevyučuje na žádném stupni běžného vzdělávání vzhledem k nízkému zájmu škol a malému počtu žáků z řad moravských Chorvatů. Orgány zároveň potvrzují, že užívání moravské chorvatštiny v mateřských školách a její výuku na základním a středním stupni běžného vzdělávání lze zajistit v souladu s vnitrostátními právními předpisy a kurikulem. V současnosti však nejsou pro takovou výuku k dispozici vzdělávací materiály. Standardní chorvatština se vyučuje v programech jihoslovanských či slovanských studií na Univerzitě Karlově v Praze, Masarykově univerzitě v Brně a Univerzitě Pardubice. Žádný z těchto programů není zaměřen na přípravu učitelů.

9. Zástupci uživatelů moravské chorvatštiny informovali orgány, že o výuku moravské chorvatštiny by mohl být zájem v základní škole v obci Drnholc. Podle orgánů bude možnost zavedení této výuky předmětem dalších jednání.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

10. Výbor expertů lituje, že moravská chorvatština dosud nebyla zařazena do běžného vzdělávání a že kromě obecné konzultace se zástupci jejích uživatelů nebyly k provedení doporučení podniknuty žádné kroky. Bere však na vědomí možný zájem o výuku v základní škole v Drnholci. S ohledem na dosavadní „nízký zájem škol“ vítá záměr orgánů pokračovat v jednáních o zavedení výuky a aktivně plnit povinnost podle čl. 7 odst. 1 písm. f). Užívání moravské chorvatštiny v mateřských školách a její výuka na středním stupni jsou formálně možné, což by mohlo zajistit rané osvojování jazyka a místní návaznost mezi stupni vzdělávání. Univerzitní programy zahrnující chorvatštinu by mohly být rozšířeny o počáteční i další přípravu učitelů moravské a standardní chorvatštiny pro mateřské, základní i střední školy a ve spolupráci s uživateli přispět k tvorbě učebních materiálů. Výbor zdůrazňuje, že uplatňování Charty není omezeno na příslušníky národnostních menšin. Malý počet žáků z řad moravských Chorvatů proto nemá být důvodem, proč jazyk nevyučovat; výuka má být aktivně nabízena i většinové populaci jako součást místního kulturního dědictví.

11. S ohledem na závazek České republiky podle čl. 7 odst. 1 písm. i) by orgány mohly zkoumat, zda by spolupráce s Rakouskem, kde se v Burgenlandu užívá podobná forma chorvatštiny, a s Chorvatskem usnadnila rozvoj „vhodných forem a prostředků výuky a studia [moravské chorvatštiny] na všech vhodných stupních“ podle čl. 7 odst. 1 písm. f), a to i s ohledem na spojení moravské a standardní chorvatštiny ve vzdělávání.

12. Výbor expertů celkově uzavírá, že rámcové podmínky umožňují orgánům doporučení provést. V současnosti však doporučení považuje za neprovedené.

Doporučení k okamžitému opatření

- b. **Ve spolupráci se zástupci uživatelů vypracovat a provádět strategii a akční plán pro uplatňování Charty na moravskou chorvatštinu.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

13. Orgány uvedly, že strategie a akční plán pro uplatňování Charty na moravskou chorvatštinu nebyly vypracovány.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

14. Výbor expertů lituje, že nebyly podniknuty žádné kroky k vytvoření ucelené politiky podpory moravské chorvatštiny. V páté hodnotící zprávě konstatoval, že omezené provádění Charty ve vztahu k tomuto jazyku a jeho specifická situace, zejména rozptýlení uživatelů, vyžadují strukturovaný přístup. Odkazuje také na příslušná doporučení Řídícího výboru Rady Evropy pro boj proti diskriminaci, rozmanitost a inkluzi týkající se strategií a akčních plánů na podporu regionálních či menšinových jazyků. Doporučení považuje za neprovedené.

2. Němčina - jazyk podle částí II a III

Doporučení k okamžitému opatření

- a. **Zajistit bilingvní vzdělávání v němčině od předškolního po odborné a profesní vzdělávání v dotčených okresech.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

15. Bilingvní vzdělávání v němčině a češtině ve smyslu Charty, tedy alespoň 50 % týdenní výuky v němčině, stále není dostupné na předškolním, základním, středním ani odborném a profesním stupni. Některé mateřské školy seznamují děti s němčinou v přeshraničních projektech mimo běžný vzdělávací systém nebo v nepovinných jazykových kroužcích. Základní škola v Chebu a střední škola v Liberci získaly v předchozích monitorovacích cyklech povolení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vyučovat některé předměty v němčině, avšak používají ji v méně než 50 % týdenní výuky. Příprava učitelů němčiny probíhá na několika univerzitách, chybějí však učitelé schopní vyučovat v němčině nejazykové předměty.

16. Podle orgánů se bilingvní vzdělávání zavádí dvěma mírně odlišnými postupy. Se souhlasem zřizovatele školy určí ředitel ve školním vzdělávacím programu předměty nebo jejich části vyučované bilingvně podle § 14 odst. 5 školského zákona. Alternativně základní či střední škola nejprve požádá zřizovatele o kladné stanovisko a poté ministerstvo o povolení vyučovat některé předměty v „cizím jazyce“, přičemž uvede zajištění učitelů, materiálů a financování podle § 13 odst. 3 školského zákona. Není zřejmé, zda je nutná žádost rodičů či žáků nebo minimální počet žáků. Orgány rozeslaly informace o Chartě a praktické pokyny přibližně 550 dotčeným základním školám a jejich zřizovatelům, nikoli však mateřským, středním a odborným školám.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

17. Výbor expertů opakuje, že za splnění závazku zajistit bilingvní vzdělávání v němčině odpovídají orgány. Oba postupy však vyžadují iniciativu jednotlivých ředitelů nebo škol a žádost o povolení plnit povinnosti orgánů. Takový přístup je pro provádění Charty rozporný a těžkopádný a jeho použití by provádění výrazně zdrželo. Výbor proto vyzývá orgány, aby jednaly z vlastní iniciativy bez předchozích žádostí škol a bezodkladně udělily školám v dotčených okresech povolení a poskytly prostředky k bilingvní výuce či výuce předmětů v němčině. Bilingvní předškolní vzdělávání musí být podle čl. 8 odst. 1 písm. a) bodu ii organizováno jako součást běžného vzdělávání. Ministerstvo může samo zřizovat mateřské, základní a střední školy poskytující bilingvní vzdělávání. V souladu s ratifikovanými závazky je nutné zajistit, aby zavedení bilingvní výuky nebylo podmíněno žádostí rodičů či žáků ani minimálním počtem žáků. Výbor odkazuje na související doporučení Poradního výboru k Rámcové úmluvě a Výboru ministrů zavést bilingvní vzdělávání v němčině a češtině kontaktováním příslušných škol společně s regionálními a místními orgány a koordinací procesu na celostátní úrovni.

18. Na podporu bilingvního vzdělávání mají orgány přijmout opatření v přípravě učitelů, aby zvýšily počet pedagogů schopných používat němčinu v předškolním vzdělávání a vyučovat nejazykové předměty v němčině na dalších stupních, například motivovat studenty k příslušnému studiu a kvalifikované učitele k přechodu do dotčených škol. Školám je také třeba dodat německé učební materiály. Výbor opakuje doporučení zajistit bilingvní vzdělávání od předškolního po odborný a profesní stupeň v dotčených okresech, alespoň v 50 % týdenní výuky, s místní návazností mezi stupni. Doporučení považuje za neprovedené.

Doporučení k okamžitému opatření

- b. Rozšířit užívání němčiny v rozhlasovém a televizním vysílání.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

19. Orgány uvádějí, že Český rozhlas v blízké budoucnosti neplánuje prodloužit ani zvýšit pravidelnost týdenního pořadu „Sousedé“ v délce 12 až 15 minut, který je částečně v němčině, a že veřejnoprávní televize nevysílá pořady v němčině. Pořad České televize „Babylon“ příležitostně obsahuje reportáže o německé menšině.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

20. Výbor expertů zdůrazňuje, že vysílání v regionálních či menšinových jazycích podporuje tyto jazyky mnoha způsoby. Umožňuje jejich uživatelům získávat informace a diskutovat o důležitých tématech ve vlastním jazyce. Rozmanitý a zábavný obsah zvyšuje kontakt s jazykem a pomáhá zlepšovat jazykové dovednosti. Média zasahují i uživatele mimo tradiční jazykovou oblast, včetně osob v zahraničí, dospělých studentů a ne-mluvčích využívajících titulků. Zvyšují viditelnost jazyků, povědomí o nich a respekt vůči nim a vytvářejí hospodářské odvětví, v němž lze jazykové dovednosti pracovně uplatnit a které podporuje další aktivity, například vzdělávání, kulturu a rozvoj terminologie.

21. Výbor opakuje, že délka pořadu „Sousedé“ je příliš krátká na to, aby významně podporoval němčinu a povzbuzoval její užívání. Orgány mají vytvořit odpovídající podmínky pro delší a pravidelnější vysílání. Podle čl. 11 odst. 1 písm. a) bodu iii je rovněž nezbytné, aby Česká televize pravidelně a v dostatečné délce nabízela pořady v němčině. Tento závazek vyžaduje pořady vysílané celé v regionálním či menšinovém jazyce; pořad „Babylon“ požadavku neodpovídá. Výbor odkazuje na související doporučení přidělit zainteresovaným národnostním menšinám pravidelné televizní vysílací časy v jejich jazycích a prodloužit rozhlasové pořady v menšinových jazycích. Lituje, že doporučení, které v zásadě pochází již z roku 2012, nebylo provedeno.

3. Polština - jazyk podle částí II a III

Doporučení k okamžitému opatření

- a. Podporovat užívání místních názvů v polštině tam, kde je o ně zájem.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

22. Orgány uvádějí, že podle § 84 odst. 2 písm. s) zákona o obcích mohou zastupitelstva dobrovolně přijmout názvy ulic v jazyce národnostní menšiny, která v obci nedosahuje deseti procentní hranice podle sčítání lidu. Orgány nadále prakticky povzbuzují obce s národnostními menšinami k uvádění místních topografických názvů v menšinových jazycích, neuvedly však žádný příklad týkající se polštiny. Obce mohou získat podporu z programu „Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků“, od roku 2022 však nebyla podána žádná žádost.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

23. Výbor expertů vítá možnost obcí, v nichž není dosaženo desetiprocentní hranice, dobrovolně zavést místní názvy v regionálních či menšinových jazycích včetně polštiny. Tato možnost se však využívá zřídka, neboť uživatelé těchto jazyků nejsou v zastupitelstvech či obecních úřadech zastoupeni vůbec nebo dostatečně, aby takové rozhodnutí prosadili. Ústřední orgány proto musí začít příslušné obce aktivně povzbuzovat k dobrovolnému přijetí či užívání takových názvů. Dostupné financování to usnadňuje. Doporučení není provedeno.

Doporučení k okamžitému opatření

- b. **Změnit příslušné právní předpisy tak, aby byla desetiprocentní hranice pro užívání regionálních či menšinových jazyků nahrazena pružnější úpravou.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

24. Orgány se domnívají, že v současnosti není nutné právní rámec měnit, mimo jiné vzhledem k možnosti zastupitelstev dobrovolně zavést místní názvy v regionálních či menšinových jazycích, i když příslušná menšina desetiprocentní hranice nedosahuje.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

25. Výbor expertů lituje, že orgány nenavázaly na oznámení při předchozí návštěvě na místě, že desetiprocentní hranici znovu posoudí. Významná část respondentů sčítání lidu z roku 2021 neodpověděla na nepovinnou otázku národnosti, takže výsledky přesně neodrážejí demografickou situaci. Hranice se týká zejména zřizování výborů pro národnostní menšiny a přijímání a užívání místních názvů. Zástupci uživatelů polštiny požadovali její zrušení, protože vyvolává nejistotu, zda zůstane stávající polské značení zachováno, klesne-li místní podíl polské menšiny pod 10 %, a brání zavádění polských názvů jinde. Existují také obce, kde byla hranice splněna, ale bilingvní značení zavedeno nebylo.

26. Jelikož desetiprocentní hranice omezuje uplatňování Charty, Výbor opakuje doporučení nahradit ji pružnější úpravou. Orgány by například mohly ve spolupráci se zástupci uživatelů určit oblasti tradičního užívání každého jazyka s přihlédnutím k jeho situaci a k demografické struktuře za delší období než desetileté intervaly sčítání. V těchto oblastech by opatření nyní vázaná na hranici mohla být uplatňována trvale, bez výkyvů souvisejících se sčítáním. Výbor odkazuje na obdobná doporučení Poradního výboru a Výboru ministrů z let 2025 a 2026. Lituje, že doporučení pocházející v zásadě z roku 2012 nebylo provedeno.

4. Romština - jazyk podle části II

Doporučení k okamžitému opatření

- a. **Ve spolupráci se zástupci uživatelů nabízet výuku romštiny ve veřejném vzdělávání jako vyučovací předmět.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

27. Podle orgánů se romština vyučuje na Střední škole managementu a práva v Jihlavě v oboru sociální práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy nabízí romistiku, kde studenti studují romštinu, její gramatiku, dějiny, kulturu a literaturu Romů, nikoli však přípravu učitelů. V předškolním vzdělávání není romština vyučovací jazykem, občas se používá v písních, říkankách nebo při připomínání tradic. Rámcový vzdělávací program umožňuje základním školám zařadit romštinu jako další cizí jazyk, není-li prvním jazykem žáka, nebo jako volitelný předmět. Zavedení výuky dosud bránil nízký zájem rodičů a žáků či obava ze stigmatizace a nedostatek kvalifikovaných učitelů a materiálů. Rozhodnutí je podle orgánů zcela na uvážení ředitelů škol.

28. Orgány přijaly opatření ke zvýšení povědomí romských rodin, že výuka romštiny nevede ke stigmatizaci, ale může být zdrojem hrdosti, identity a úspěchu. Ministerstvo a Národní pedagogický institut připravily materiál „Síla romských příběhů“ a rozeslaly jej všem školám. U příležitosti Mezinárodního dne romského jazyka dne 5. listopadu 2025 uspořádaly panelovou diskusi „Romština ve školách - podpora identity, nebo stigma?“ a promítly videoposelství sekretariátu Charty v romštině. Orgány finančně podporují romské a proromské spolky pořádající kurzy a kroužky pro děti, on-line kurzy pro pokročilé a semináře pro pedagogické pracovníky. Takové kurzy mohou rodinám pomoci vnímat romštinu jako kulturní hodnotu posilující jazykovou identitu. Orgány však uznávají, že „podpora systematické výuky romštiny je stále nedostatečná“.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

29. Výbor expertů konstatuje příležitostné užívání romštiny v mateřských školách a účast dětí v mimoškolních, včetně on-line kurzech. Kurikulum umožňuje výuku na základních školách a jedna odborná škola romštinu vyučuje. Orgány mají zvýšit její užívání v mateřských školách a zvážit nabídku romštiny jako předmětu na základních a středních školách navštěvovaných dětmi z mimoškolních kurzů, případně spojením žáků v distanční výuce. Romistika by mohla zahrnout počáteční i další přípravu učitelů a tvorbu materiálů. Výbor lituje, že romština stále není nabízena jako předmět na všech stupních běžného vzdělávání. Orgány mají pokračovat v informování romských rodin a úzce zapojit romské zástupce. Mohly by také spolupracovat se státem, kde se romština v

běžném vzdělávání vyučuje, na rozvoji vhodných forem výuky a výměně dobré praxe. Konečnou odpovědnost nese stát a rozhodnutí nelze ponechat na iniciativě ředitelů. Doporučení, které v zásadě pochází z roku 2012, nebylo provedeno.

Doporučení k okamžitému opatření

- b. Pokračovat v opatřeních ke zvyšování povědomí uživatelů romštiny o přínosech její podpory.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

30. Orgány nadále v úzké spolupráci s uživateli podporují romštinu ve veřejném životě, zejména v kultuře, například v poezii, próze, divadle, písniích a při Mezinárodním dni Romů, a v médiích prostřednictvím veřejnoprávního rozhlasu, periodik a audiovizuálních projektů. Muzeum romské kultury představuje jazyk žákům základních a středních škol programem „Jdeme dlouhou cestou: Poznejte jazyk a literaturu Romů“. Povědomí a užívání romštiny podporuje též vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny, která ji pravidelně používá na sociálních sítích a veřejně. Orgány současně uvádějí, že se nedomnívají, že by užívání romštiny v kulturních činnostech samo vedlo k jejímu zavedení do běžného vzdělávání.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

31. Výbor vítá podporu romštiny v různých oblastech veřejného života. Kvalita kulturních aktivit v romštině a jejich pozitivní přijetí většinou společností pomáhají uživatelům vnímat jazyk jako hodnotu, kterou je třeba podporovat. Užívání romštiny v oficiální komunikaci vládní zmocněnkyně dále zvyšuje její veřejnou prestiž. Orgány by však mohly zintenzivnit dialog se zástupci uživatelů o jazykovém plánování a politice s cílem rozšířit romštinu do dalších oblastí, zejména běžného vzdělávání. Doporučení pocházející v zásadě z roku 2012 bylo provedeno pouze částečně.

5. Slovenština - jazyk podle částí II a III

Doporučení k okamžitému opatření

- a. Zavést užívání slovenštiny ve veřejném vzdělávání na všech vhodných stupních, zejména v předškolním vzdělávání.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

32. Slovenština se neužívá v předškolním vzdělávání a nevyučuje se v základním vzdělávání. Slovakistika je dostupná na univerzitách.

33. Škola může ve školním vzdělávacím programu zařadit slovenštinu jako další cizí jazyk nebo volitelný předmět. Při přípravě informací o provádění doporučení orgány konzultovaly zástupce uživatelů slovenštiny a zaznamenaly širokou shodu na zájmu o volitelné zavedení slovenštiny v předškolním vzdělávání a jako volitelného předmětu v základním vzdělávání. Plánují workshop se zástupci uživatelů k projednání dalších kroků.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

34. Výbor lituje, že slovenština se stále nevyučuje jako samostatný předmět v běžném vzdělávání. Vyzývá orgány, aby se zástupci uživatelů dále upřesnily, kde může být slovenština užívána či vyučována na všech vhodných stupních s návazností mezi nimi. Univerzitní slovaskistické programy by mohly zahrnout počáteční i další přípravu učitelů. Je třeba zpřístupnit učební materiály. Výbor odkazuje na doporučení z let 2025 a 2026 zavést výuku slovenštiny na všech vhodných stupních, zejména v předškolním vzdělávání, a zajistit dostatečnou nabídku vysokoškolské slovaskistiky k přípravě učitelů. Doporučení, které v zásadě pochází již z prvního monitorovacího cyklu v roce 2009, nebylo provedeno.

Doporučení k okamžitému opatření

- b. Bezplatně vyhotovovat ve slovenštině dokumenty související s trestním řízením.**

Opatření přijatá českými orgány k provedení doporučení

35. K provádění čl. 9 odst. 1 písm. a) bodu iv Charty orgány odkazují na § 2 odst. 14 a § 28 trestního řádu. Uvádějí, že regionální či menšinový jazyk mohou v trestním řízení užívat osoby, které neumějí česky, že musí existovat „potřeba“ přeložit dokumenty a že se překládají jen dokumenty, které obviněný, nikoli jiná osoba zúčastněná na řízení, potřebuje k zajištění práva na spravedlivý proces. Dále uvádějí, že „vzájemná srozumitelnost českého a slovenského jazyka“ činí užívání slovenštiny před soudními orgány zbytečným a administrativně zatěžujícím a může být překážkou řádného výkonu spravedlnosti, zejména prodloužením řízení a vazby obviněného. K provedení doporučení nebyla přijata žádná opatření.

Hodnocení Výboru expertů a potřebné další kroky

36. Článek 9 odst. 1 písm. a) bod iv ukládá soudním orgánům „na požádání vyhotovovat dokumenty související s právním řízením v příslušném regionálním či menšinovém jazyce“; překlad nesmí dotčené osobě způsobit dodatečné výdaje. Výbor odkazuje na pátou hodnotící zprávu, podle níž užívání regionálních či menšinových jazyků před soudy nelze podmiňovat neznalostí češtiny a „potřeba“ překladu není dostatečně jasným pojmem, protože uživatelé těchto jazyků obvykle česky umějí a překlad funkčně „nepotřebují“. O překlad navíc může požádat nejen obviněný, ale všechny strany trestního řízení. Ustanovení zahrnuje všechny dokumenty související s řízením, nejen dokumenty vytvořené žadatelem.

37. Výbor dále zdůrazňuje, že užívání regionálního či menšinového jazyka před soudními orgány samo o sobě „nebrání řádnému výkonu spravedlnosti“ podle čl. 9 odst. 1. Opačný výklad by odporoval účelu tohoto článku, jímž je podporovat užívání těchto jazyků v soudnictví. Soudce je může odmítnout pouze tehdy, byla-li žádost zneužívající; protože takové zneužití není běžné, lze užívání jazyka odmítnout jen výjimečně. Rozsah ustanovení je omezen na písemné dokumenty a jazykem řízení zůstává čeština, proto administrativní zátěž není nepřiměřená. Nákladům lze předejít přímým vyhotovením dokumentů v příslušném jazyce.

38. Výbor proto odkazuje na závěr páté hodnotící zprávy, že je třeba novelizovat právní předpisy důležité pro plnění závazků podle čl. 9 odst. 1, včetně trestního řádu, a mimo jiné vyjasnit, že uživatel slovenštiny a dalších relevantních regionálních či menšinových jazyků může požadovat vyhotovení dokumentů souvisejících s právním řízením v tomto jazyce. Doporučení, které v zásadě pochází z roku 2009, nebylo provedeno.

Sdělení Výboru ministrů Rady Evropy

Výbor expertů Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, který uznává úsilí orgánů České republiky o splnění závazků podle Charty, ve své páté hodnotící zprávě MIN-LANG(2024)4 formuloval „doporučení k okamžitému opatření“ a „další doporučení“ ke zlepšení ochrany a podpory regionálních či menšinových jazyků v České republice. V souladu s rozhodnutími Výboru ministrů ze dne 28. listopadu 2018 měla Česká republika předložit informace o provádění doporučení k okamžitému opatření, která obsahují prioritní opatření smluvního státu. Česká republika tyto informace předložila dne 22. září 2025. Výbor expertů v tomto hodnocení posoudil provádění těchto doporučení.

V souladu se svým jednacím řádem Výbor expertů vyzývá Výbor ministrů, aby:

1. vzal na vědomí hodnocení Výboru expertů týkající se provádění doporučení k okamžitému opatření Českou republikou a vyzval české orgány k jeho rozšíření příslušným vnitrostátním orgánům a relevantním zainteresovaným subjektům;
2. zopakoval své doporučení CM/RecChL(2024)3 a vyzval české orgány, aby do 1. března 2028 předložily další periodickou zprávu v požadovaném formátu.

Poznámky a odkazy

1 V souladu s rozhodnutím Výboru ministrů „Posílení monitorovacího mechanismu Evropské charty regionálních či menšinových jazyků“ (CM/Del/Dec(2018)1330/10.4e), bod 1 písm. a).

2 Výbor expertů Evropské charty regionálních či menšinových jazyků: Pátá hodnotící zpráva o České republice, MIN-LANG(2024)4.

3 V souladu s jednacím řádem Výboru expertů, MIN-LANG(2019)7, pravidlo 17 odst. 1 až 6.

4 Srov. hodnotící zprávy Výboru expertů o Bosně a Hercegovině, Dánsku, Slovenské republice a Polsku citované v originálu.

5 Informace o provádění doporučení k okamžitému opatření předložené Českou republikou, MIN-LANG(2025)IRIA6, s. 4-5 („Strategický a akční plán 2024-2028“).

6 Řídící výbor Rady Evropy pro boj proti diskriminaci, rozmanitost a inkluzi (CDADI): Studie o některých aspektech ochrany regionálních či menšinových jazyků a identifikaci dobré praxe v členských státech, CM(2025)180-add5.

7-42 Úplné bibliografické odkazy, údaje o doplňujících informacích a odkazy na ustanovení jsou zachovány v přiloženém anglickém originálu. Číslování bodů a dokumentů v českém překladu odpovídá originálu.